

Draga braćo svećenici,

u ovome vremenu koje je pred nas stavilo izazove s kojima se do sada nismo morali suočavati, Crkva kao majka pokušava pronaći nove puteve kojima će i dalje voditi brigu o svojoj djeci. Teške odluke koje je bilo potrebno donijeti, napose one vezane uz javna zajednička slavlja sakramenata, osobito presvete euharistije, ne smiju nas obeshrabriti da i u ova „nezgodna“ vremena budemo oni pravi pastiri koji povjerene im vjernike usmjeravaju i vode, tješe i prate, ne prepuštajući ih osjećajima straha, nevolje i beznađa. Svatko od nas i sam osjeća strah pred još nam uvijek nepoznatom bolešću, strah od vlastitog trpljenja i trpljenja bližnjih, zabrinutost pred neizvjesnom budućnošću. Ova je korizma doista postala, ne samo simbolički, vrijeme kušnje. Ali sa sv. Jakovom znamo da *prokušanost naše vjere rađa postojanošću* (Jak 1,3), i zato Vas želim pozvati da iskoristimo ovo vrijeme kako bismo što više bili s Gospodinom u molitvi jedni za druge, ali i konkretno pronašli nove načine da budemo dostupni i blizu svojim vjernicima, ne ostavljajući ih same u nevolji.

Stoga želim s vama podijeliti svoja promišljanja i konkretne poticaje o tome što bismo i kako mogli učiniti:

1. Glede odredbe nas hrvatskih biskupa da svećenici *neka slave svetu misu bez sudjelovanja zajednice* razmišljam o svetim misama koje svećenici svakodnevno slave na nakane koje su im njihovi vjernici povjerovali. Volio bih da i dalje – koliko je god to moguće – u svakoj župi ostane redoviti termin u kojem su se i inače slavile svete mise radnim danom, kao i nedjeljom misa za povjereni narod (*pro populo*), naravno sada bez prisustva zajednice. Čini mi se prikladnim o tome obavijestiti sve župljane, pozvati ih primjerice da budu pozorni na zvuk zvona crkve koja neka i dalje pozivaju na svetu misu, zamoliti ih da u misi u navedeno vrijeme duhovno sudjeluju, osobito oni vjernici i njihove obitelji na čiju se nakanu i služi sveta misa. Ukoliko je moguće, bilo bi svakako vrijedno pokušati te vjernike i prethodno obavijestiti da će, bez obzira na nastalu situaciju i činjenicu da na toj misi ne mogu biti fizički prisutni, ona ipak biti slavljena na njihovu nakanu i tom ih prilikom pozvati da se u nju uključe. Nedjeljom neka se slavi samo jedna sveta misa, ona *pro populo*, a druge nakane koje ste već od vjernika primili – po mogućnosti u dogovoru s njima – rasporedite u druge slobodne dane, ili pak neka se dostave ordinariju koji će se zatim pobrinuti da iste budu slavljene. Poučimo vjernike o izvanrednosti ove situacije i da imaju razumijevanja, ali im isto tako omogućimo da i dalje koriste to duhovno dobro Crkve za korist duša živih i pokojnih, kao i za sve njihove potrebe. Budimo strpljivi i jasni kako bi vjernici razumjeli da će svaka sveta misa koja je primljena za slavljenje biti i namijenjena, bilo u vlastitoj župi u dogovoreno vrijeme, bilo na način da će ju slaviti svećenik kojemu će to ordinarij povjeriti.
2. Pozvali smo svećenike da *ustraju u molitvi časoslova i razmatranju, prinoseći prošnje za Božji narod i sav svijet*. I ovdje vas potičem da to činite rado i zauzeto, posebno u ovo vrijeme u kojemu trenutno nemamo toliko pastoralnih obaveza kao prije, neka nam svima to bude prva dužnost i temeljna posvećenost. Činimo to tako da budemo jedni drugima primjer i poticaj, neka i vjernici vide naš primjer, omogućimo im i pozovimo ih da nas obavijeste o njihovim osobnim nakanama na koje žele da mi kao njihovi svećenici molimo i u kojima da

ih preporučujemo, budimo dostupni da nam prenesu svoje potrebe i želje. Prepoznamo u kontaktu s njima njihove životne situacije, osobito ondje gdje u obiteljima postoje problemi i poteškoće, krize i križevi, ondje gdje je možda zavladała bolest i patnja. Neka osjete našu ljudsku i molitvenu blizinu i bliskost!

3. Pozvali smo vjernike da obvezu nedjeljne i blagdanske svete misi zamjene *molitvom, postom, dobrim djelima, čitanjem Božje riječi, molitvenim sudjelovanjem u prijenosu euharistijskoga i drugih slavlja*, te ih na to svakom prilikom i potaknite. Osigurajmo im materijale za molitvu, vjerski tisak, duhovnu literaturu, posebno onima koji u ovoj situaciji ne smiju izlaziti iz svojih domova. Crkva se već pobrinula da prijenosi misnih slavlja budu dostupni i putem televizijskog programa kako bi bili na raspolaganju i onima koji se ne služe novim medijima poput interneta. Potrudimo se vjericima dostaviti – pazeći na propisane mjere – župne listiće i obavijesti, sada još bogatije i sadržajnije. Neka sadrže prikladnu poruku njihova župnika, riječi poticaja i ohrabrenja, molitvene i katehetske sadržaje. Pozovimo također vjernike da se duhovno uključe u vrijeme u kojemu i njihov svećenik za njih, prisutan u crkvi, moli. Potaknimo u našim obiteljima obnovu molitve anđeoskog pozdravljenja na koju nas pozivaju i podsjećaju zvona crkve tri puta dnevno, neka osobito ta molitva bude trenutak u kojemu cijela župna zajednica, iako odijeljena, bude zajedno u molitvi.
4. Naš će katehetski ured pripremiti i omogućiti pristup katehetskim i drugim duhovnim sadržajima za vjeroučenike o čemu ćete još biti obaviješteni, ali pozivam vas da dalje i sami vodite brigu o svojim ovogodišnjim prvopričesnicima i krizmanicima. Budite s njima na dozvoljene načine povezani, interesirajte se kako provode vrijeme, budite u kontaktu s roditeljima, koje posebno u ovim trenucima podsjećajte i potičite da su *prvi odgojitelji svoga djeteta u vjeri*, pa tako i u pripremi za primanje svetih sakramenata. Neka s djecom razgovaraju, osobito o vjeronaučnim sadržajima, koje im možete i vi sami pripremiti i dostaviti, te kao roditelji provode s njima trenutke u molitvi. Prikladno je da se i u župnom listiću u ovo vrijeme nađe kutak za vjeroučenike koji mogu osmisliti ili vam barem u tome pomoći i vaši katehete na župi ili pak vjeroučitelji u školi. Iskoristite sve dostupne medije i sredstva da budete s njima povezani ili isto bar povjerite vjeroučiteljima i provjerenim suradnicima u pastoralu mladih. Što se tiče ovogodišnjih slavlja prve svete pričesti i krizme, razumijete i sami da je teško bilo što predvidjeti. Što se tiče podjeljivanja krizme, načelno možemo odrediti da će termini biti vezani uz povratak djece u škole, tako da ostavimo barem period od dva tjedna od tog trenutka kako biste imali vremena za neposrednu pripremu. Sve ćemo činiti u dogovoru s vama, a vi s roditeljima, kako bismo barem slijedili planirani raspored, a za preskočene termine naknadno se dogovorili. U svakom slučaju svi će vam djelatnici svete krizme biti u potpunosti na raspolaganju i dokraja fleksibilni što se tiče termina. Objasnite strpljivo i roditeljima da je u ovom trenutku teško unaprijed nešto konkretnije planirati.
5. Pozvali smo da *crkve za vrijeme trajanja epidemije budu otvorene* na što vas još jednom potičem i pozivam. Pazimo na uvjete koji su sada na snazi i strogo ih obdržavajmo, te poštujujmo i strože mjere koje će se možda naknadno donijeti, a budući da se situacija neprekidno mijenja. I mi se priključujemo pozivu da svi *ostanemo doma*, kako bi se štoviše spriječilo širenje ove teške bolesti, ali ipak nemojmo zatvarati naše crkve. Neka budu otvorene i dostupne, neka u njima bude vidljiva i očita prisutnost nas svećenika, u tišini i

molitvi, svakodnevno. Omogućimo vjernicima dostupnim molitvene materijale za osobne pobožnosti, liturgijske listiće, *lectio divina*, i dr., osobito na način da ih mogu ponijeti kući, i za sebe osobno i za svoje ukućane. Neka svaki dan ili barem tjedan ovoga vremena bude molitveno posvećen na neku posebnu pojedinačnu nakanu – za obitelji, mlade, djecu, bolesne, umiruće. O tome vjernike i obavijestite – na način da mogu biti bar duhovno prisutni. Podsjetite vjernike da se u otvorenoj crkvi ne grupiraju i ne dolaze zajedno, kako bi omogućili da svatko ondje ima svoje vrijeme i svoj prostor, sukladno onome što je propisano. Pazite na vlastito zdravlje i zdravlje drugih, ali budite isto tako dostupni i za koju riječ ili poticaj, imajte razumijevanja ako netko treba neki duhovni savjet ili pomoć – naravno na način na koji ćete zaštititi sebe i drugoga. Koristite za to crkvene i druge župne prostore u kojima je moguće osigurati potrebni razmak, ali i zaštititi privatnost i intimitet osobe. Osobito imajte razumijevanja za one koji se nalaze u teškoj duhovnoj potrebi i koji od vas zatraže duhovnu pomoć. Naravno, razlog mora biti razuman i opravdan, u čemu odgovorno postupite. Poučite vjernike da ova situacija nije redovita i da ništa od duhovnih dobara Crkve nije ukinuto, već se privremeno odgađa, stoga neka imaju strpljenja i razumijevanja, neka prihvate i tu neredovitost kao dio korizmenog odricanja i pokore. Vjernike osobito potaknite da koriste sredstvo *savršenog kajanja*, onako kako nas to potiče papa Franjo i uči crkveni nauk. To kajanje koje proizlazi iz ljubavi prema Bogu oprašta lake grijeha, a postiže oprostjenje i teških grijeha ako uključuje čvrstu odluku pristupiti sakramentalnoj ispovijedi, čim to bude moguće (usp. br. 1452, KKC). Također, potaknite sve oboljele od koronavirusa, sve koji za njih mole ili o njima skrbe u domovima ili bolnicama, na zadobivanje *potpunog oprosta*. Crkva ga udjeljuje onima koji se duhovno ujedine i putem medija slave svetu misu, molitvu krunice i križnog puta ili obdržavaju druge oblike pobožnosti na tu nakanu, kao i onima koji sami provode vrijeme u pobožnostima i molitvi, osobito Vjerovanja, Oče naša i marijanskih pobožnosti koje prikazuju s povjerenjem u Boga i s ljubavlju prema braći i sestrama.

6. Župni *caritasi*, poduzevši sve potrebne mjere zaštite, neka budu i dalje na raspolaganju, u dogovoru s vama, svima kojima je pomoć potrebna, osobito starijima i nemoćnima, slijedeći u tome i trenutne odredbe civilnih vlasti o načinu postupanja u takvim volonterskim akcijama.

Dragi svećenici, budimo odgovorni i solidarni, nemojmo si uzimati za pravo da radi naše neodgovornosti ugrozimo zdravlje drugih, ali i svoje zdravlje. Kršćanska nam ljubav ne dopušta da budemo gospodari tuđeg života i zdravlja. Tu je naša odgovornost najprije pred Bogom, ali i pred crkvenom i društvenom zajednicom. Ipak, pokušajmo u datim okolnostima pronaći nove i drugačije mogućnosti crkvenoga zajedništva i pastoralne blizine, poštujući u potpunosti dane nam okvire. Neka naše obitelji uz Vašu zauzetost, praćenje, pažnju, primjer i duhovnu blizinu ponovno otkriju ljepotu i značaj „kućnih Crkava“. Neka nam ovo, upravo radi postojećih kušnji, bude milosno vrijeme.

U svemu Vam stojim na raspolaganju i pomoći i želim vam svako dobro u Gospodinu!

U Varaždinu 22. ožujka 2020.

✠ Bože Radoš
varaždinski biskup, v. r.